

סיוון התשס"ט

בס"ד

אל מול פני המנורה

לפרשת בהעלתך

מוגבלות ההשגה - הבושה שבהשגה הרוחנית

1. במדבר ח', א-ד

4. שפת אמת, בהעלתך תרל"ז

"וַיְדַבֵּר ד' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתָּ אֵלָיו בְּהֵעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת אֶל מֹלַח מִן הַמִּנְחָה וְאִירֹו שִׁבְעַת הַנְּרוֹת. וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהֱרֹן אֶל מֹלַח מִן הַמִּנְחָה הֶעֱלָה גִרְתִּיהָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ד' אֶת מֹשֶׁה. וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנְחָה מִקִּשָׁה זָהָב עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָה מִקִּשָׁה הוּא כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר הִרְאָה ד' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמִּנְחָה."

פינוי מקום - הבושה בחוויה הנפשית

2. במדבר רבה, טו, ח'

"ד"א בהעלותך זהו שאמר הכתוב (תהלים קלט) גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה ולנו אומר בהעלותך למה הדבר דומה? למלך שהיה לו אוהב, אמר לו המלך: תדע שאצלך אני סועד, אלא לך ותקן לי. הלך אוהבו, והתקין מטה של הדיוט מנורה של הדיוט ושלחן של הדיוט. כיון שבא המלך באו עמו שמשין, סיבבו מיכן ומיכן מנורות של זהב לפניו. כיון שראה אוהבו את כל הכבוד, התבייש והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל הדיוטות. אמר לו המלך: לא אמרתי לך שאצלך אני סועד למה לא התקנת לי כלום? אמר לו אוהבו: ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך ונתביישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי לך, שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך: חייך שאני פוסל את כל כלי שהבאתי ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך. וכן הקב"ה כולו אורה שנאמר (דניאל ב) ונהורא עמיה שרא והוא אמר לישראל התקינו לי מנורה ונרות מה כתיב שם (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שם) ועשית מנורת זהב טהור כיון שעשו באת שכינה מה כתיב שם (שם כט) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד מיד קרא למשה ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר מה דבר אליו בהעלותך את הנרות."

3. שפת אמת, בהעלתך תרל"ח

"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וקשה ששת הנרות הוה ליה למימר. אבל ביאור הענין על פי דברי המדרש במשל למלך שהזמינו הדיוט לסעודה. וכשבא המלך הטמין כלי הדיוטות שלו ופסל המלך כלי מלכות להשתמש רק בכלי הדיוטות ע"ש. היינו דכתיב אל מול פני המנורה שהיא מנורה העליונה. שכל המצות הם רמזים למה שלמעלה. לכן נקרא פני המנורה שהוא הפנימיות של מנורה שבמשכן. ואף על פי כן יאירו שבעת הנרות. אף שאין דמיון אור זה לגבי אור שלמעלה רק שהמלך פוסל כלי מלכות להשתמש בכלי הדיוטות. ובאמת על ידי זו הבושה שנתבייש והטמין כליו על ידי זה זכה שיתקבלו כליו להמלך. כי בודאי האדם אחר כל הכנות צריך לבוא לידי בושה וביטול הזה. ואז יש למעשו מקום לעלות לפני המלך. נמצא כל ההארה על ידי שהוא מול פני המנורה הנ"ל. והבין."

"אל מול פני המנורה יאירו כו' ובמדרש משל למלך שהוכן לו סעודה בכלי הדיוטות וכשבא המלך עם כבוד גדלו הטמין ההדיוט כליו וצוה המלך לפסול כליו ולהשתמש רק בכלי הדיוטות כו'. ביאור הענין שעל ידי זה הביוש עצמו שראה והרגיש שצריך להטמין כליו על ידי זה שימש בהם המלך. וזהו שכתוב אל מול שצריך הכהן העובד לידע כי כל אלה המצות הם רמזים לאורות עליונים. ועל ידי זה מתבטל כל מעשיו בבושה והכנעה להבורא יתברך ועל ידי זה עצמו יש עליה ונחת רוח על ידי המעשים שלמטה. וכביכול פוסל הקב"ה העליונים לחיבת התחתונים. ובמדרש ה' חפץ למען צדקו כו' כמה פעמים כתובה פרשת הנרות כו'. פירוש כי בודאי בשורש המצוה למעלה יש כל אלה האורות וסודות הגנוזים בכל פרשיות התורה שמדברים מהמצות הם שייכים לאותה המצוה אך כי אין בכח התחתונים להשיג כל זה. אכן הקב"ה בטובו מסר לנו כל התורה וסודותיה הגנוזים בה שעל ידי קיום המצוה לשם שמים כל אחד כפי כחו כך מתעוררין כל האורות למעלה שכך עשה השם יתברך להיות תלוין אורות עליונים במצות אליו."

"וכתיב כמראה אשר הראה כו' את משה כן עשה כו'. ובמדרש שנתקשה משה רבנו עליו השלום ונעשית מעצמה. וקשה שהרי כתיב בתורה שבצלאל עשאה וכן איתא במדרש שתמה משה רבנו עליו השלום על בצלאל שיכול לעשותה ע"ש. אמנם ביאור הענין כי ודאי כפי מה שהשיג משה רבנו עליו השלום כל פרטי מעשה המנורה לא היה בכח אנושי לעשותה. אך בצלאל לא השיג כל כך. וכפי השגתו עשאה ברצון ובכוונה טובה לשם שמים. ולכך גמר השם יתברך להיות נעשה כל שאר הדברים מעצמה. וזהו שכתוב כמראה שהראה למשה כך נעשה על ידי בצלאל אף שהוא לא השיג זאת כלל. וזה ללמד לכל מצוה שעל ידי רצון אמיתי לשם שמים נתקן הכל בעזרת הבורא יתברך כמה ששכתוב לאל גומר עלי."

צירוף מחשבה טובה למעשה

"וגם זאת אמת שעל ידי ראיית משה רבנו עליו השלום שהראה לו ה' מעשה המנורה אף שמשה רבנו עליו השלום נתקשה ולא היה יכול לקיימה בפועל הועיל הראיה והכוונה שלו שיוכל בצלאל לעשותה. וכך הוא שהקב"ה מצרף מחשבה טובה של יחידי סגולה למעשה פשוטה של פשוטי בני ישראל. כי נראה שאיש פשוט יכול יותר לקיים מצוה במעשה בפשיטות לשם שמים. והצדיק על ידי שמשגיג יותר אינו יכול לקיים בפועל כל כך. לכן הקב"ה מצרף המחשבה להמעשה. [כך יראה אם כן רצון הבורא יתברך] ואמת שגם באדם עצמו הדעת שלו יותר מהמעשה והקב"ה מצרף כו' כנ"ל כי משה רבנו עליו השלום הוא הדעת של ישראל כנ"ל"

(הרב איתמר אלדר)